

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง "การศึกษาการสอนพิเศษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร" ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะของการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการสอนพิเศษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร ในด้านการจัดการเรียนการสอน ความพอใจในการเรียนของนักเรียนและผู้ปกครอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้นคอน (Multi-Stage Random Sampling) เป็นนักเรียนที่เรียนพิเศษ ซึ่งกำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2531 จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครสังกัดต่าง ๆ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัยและกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เป็นนักเรียนที่เรียนพิเศษในลักษณะ เป็นโรงเรียน 200 คน และไม่เรียนโรงเรียน 200 คน

ครูสอนพิเศษที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 400 คน แยกเป็นครูสอนพิเศษในลักษณะ เป็นโรงเรียน 200 คนและไม่เรียนโรงเรียน 200 คน

ผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 400 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 1,200 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 3 ฉบับ แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์อย่างละ 1 ฉบับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบสอบถาม 3 ฉบับแยกเป็นแบบสอบถามสำหรับนักเรียน ครูและ ผู้ปกครองอย่างละ 1 ฉบับ แบบสอบถามสำหรับนักเรียนและครูสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอน กระบวนการเรียนการสอน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) และแบบคำถามปลายเปิด แบบสอบถามของครูมีข้อเสนอแนะการสอนพิเศษเพิ่มเติมตอนท้าย แบบสอบถาม แบบสอบถามของนักเรียนมีคำถามเกี่ยวกับความพอใจในการเรียนพิเศษ ลักษณะ คำถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) 2 ตัวเลือก คือ "พอใจ" หรือ "ไม่พอใจ" พร้อมให้เหตุผลประกอบคำตอบในแต่ละข้อ ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด ข้อคำถามความพอใจใน เรื่องการเรียนพิเศษ มีลักษณะ เช่นเดียวกับแบบสอบถามของผู้ปกครอง ซึ่งถามในเรื่องดังกล่าว แต่ในการให้เหตุผลนั้น ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check list)

2.2 แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน แบบสังเกตจะใช้ เฉพาะในส่วนที่สังเกตได้มีลักษณะ เป็นแบบตรวจรายการ (Check list) และ เติมข้อความ แบบสัมภาษณ์มีลักษณะ เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ ไม่สามารถสังเกตได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน คนละ 3 ฉบับ เพื่อให้ นักเรียนนำแบบสอบถามไปให้ครูสอนพิเศษ ผู้ปกครองและนักเรียนเองคนละ 1 ฉบับ แบบสอบถามของนักเรียนได้คืน จำนวน 378 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.50 ของครูได้คืน จำนวน 323 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.75 ของผู้ปกครองได้คืน จำนวน 373 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 93.25

การสังเกตและสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เริ่มสังเกตการสอนพิเศษและสัมภาษณ์ครูสอนพิเศษ ด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2532 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2532 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้สังเกตและสัมภาษณ์ จำนวนทั้งสิ้น 40 คน โดยผู้วิจัยได้คัดค่อนัดหมายกลุ่มตัวอย่างที่ เป็นครูสอนพิเศษ โดยผ่านนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าทางสถิติ ดังนี้

แบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง แบบสอบถามที่มีคำถามแบบ ปลายเปิดวิเคราะห์ข้อมูลโดยเรียงลำดับความถี่ แล้วนำเสนอในรูปของความเรียง

แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปเนื้อหา จัดเป็นหมวดหมู่ตาม ความถี่ของข้อมูลนั้น ๆ และนำเสนอเป็นความเรียงประกอบการอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนพิเศษส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 12 ปี ผลการศึกษาภาคต้นของปีการศึกษา 2531 มีระดับคะแนน 3.0 - 3.4 หรือ 70% - 79% วิชาที่นักเรียนสนใจหรือชอบมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ส่วนวิชาที่นักเรียน ไม่สนใจหรือไม่ชอบมากที่สุดคือ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย สำหรับวิชาที่นักเรียนเรียนพิเศษ คือ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) ซึ่งมีเหตุผลในการเรียนคือ เป็นการทบทวนวิชาที่เรียนในโรงเรียนปกติ นักเรียนทั้งหมดที่ตอบแบบ สอบถามมีความต้องการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ

1.2 ครูสอนพิเศษ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุในช่วง 26 - 35 ปี การศึกษา ระดับปริญญาตรีซึ่งมีสถานภาพทั้ง เป็น โสดและสมรสแล้ว ครูสอนพิเศษส่วนใหญ่สอนในโรงเรียนปกติ และสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยเฉพาะครูสอนพิเศษในลักษณะ เป็น โรงเรียนจะอยู่ในสังกัดกรมสามัญ ศึกษา แต่ครูสอนพิเศษในลักษณะไม่เป็นโรงเรียน สอนในโรงเรียนปกติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมาก วิชาที่มีการจัดสอนพิเศษ ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ครูมีรายได้ จากการสอนเฉลี่ยต่อเดือน เป็นจำนวนเงิน 1,001 บาท ถึง 3,000 บาท

1.3 ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุในช่วง 36 - 45 ปีการศึกษา ระดับปริญญาตรี มีอาชีพรับราชการ สำหรับรายได้รวมของครอบครัว เฉลี่ยต่อเดือนคือ 20,000 บาท ขึ้นไป มีบุตรจำนวน 2 คน และส่วนใหญ่ให้เรียนพิเศษทุกคน ค่าใช้จ่ายเพื่อการเรียนพิเศษเฉลี่ยต่อ

คน/เดือน เป็นจำนวนเงิน 251 บาทถึง 500 บาท สำหรับเหตุผลที่ให้บุตรหลานเรียนพิเศษคือ เป็นการทบทวนวิชาที่เรียนมาแล้ว ดีกว่าให้อยู่บ้านเฉย ๆ ซึ่งมีเพียงส่วนน้อยที่ให้เหตุผลว่า เรียนตามความนิยมของสังคม ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้บุตรหลานเรียนพิเศษประเภทการสอนเพื่อการสอบคัดเลือกเข้าเรียน

2. การจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนและครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอนพิเศษ ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน พบว่ามี 2 ลักษณะ

2.1.1 การสอนพิเศษในลักษณะเป็นโรงเรียน ใช้สถานที่สอนที่เป็นโรงเรียนปกติ แต่เปิดสอนพิเศษนอกเวลาเรียนและวันหยุดราชการ เปิดสอน 1 ห้องเรียน สภาพภายในห้องเรียนมีการจัดโต๊ะ เก้าอี้ ในลักษณะเรียงแถว ผู้เรียนหันหน้าเข้าหากระดานดำ เป็นห้องเรียนของโรงเรียนปกติที่มีการตกแต่งไว้แล้ว แต่ละห้องมีจำนวนนักเรียน 31 คน ถึง 40 คน โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนตลอดปี แบ่งหลักสูตรออกเป็นสองลักษณะ คือ หลักสูตรเร่งรัด ซึ่งมีระยะเวลาเรียน 1 เดือน ถึง 2 เดือน เปิดสอนวันเสาร์และวันอาทิตย์ เวลา 08.00 น. ถึง 16.00 น. คิดค่าบริการสอนเป็นเงิน 801 บาท ถึง 1,100 บาท และ 1,401 บาท ถึง 1,700 บาท สำหรับอีกหลักสูตรหนึ่งเป็นแบบธรรมดา มีระยะเวลาเรียน 3 เดือน ถึง 5 เดือน และ 9 เดือน ถึง 11 เดือน เปิดสอนวันเสาร์และวันอาทิตย์ เวลา 07.00 น. ถึง 12.00 น. คิดค่าบริการสอนเป็นเงิน 501 บาท ถึง 1,000 บาท

2.1.2 การสอนพิเศษในลักษณะไม่เป็นโรงเรียน พบว่า สถานที่เรียนเป็นบ้านของผู้เรียนและบ้านของครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีจำนวนนักเรียนที่เรียนแต่ละครั้งไม่แน่นอน สำหรับจำนวนนักเรียนที่แน่นอน คือ เรียน 1 คน ครูจัดสอนพิเศษในวันธรรมดาทุกวัน เวลา 16.00 น. ถึง 17.00 น. วันเสาร์และวันอาทิตย์ เวลา 07.00 น. ถึง 12.00 น. คิดค่าบริการสอนเป็นรายเดือน เดือนละ 100 บาท ถึง 300 บาท ในกรณีที่คิดค่าสอนเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 50 บาท ถึง 100 บาท

2.2 ประเภทการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เรียนพิเศษเพื่อการสอบคัดเลือกเข้าเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมตัวในการแข่งขันสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่นักเรียนต้องการในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำหรับนักเรียนที่เรียนเพื่อการซ่อม มีจุดมุ่งหมาย

เพื่อทบทวนบทเรียนที่เรียนจากห้องเรียนตามปกติ และการเรียน เพื่อเสริมมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้มีความรู้มากขึ้นหรือลึกซึ้งกว่าความรู้ที่เรียนในห้องเรียนตามปกติ

2.3 กระบวนการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการตั้งจุดมุ่งหมายในการสอน โดยยึดข้อบกพร่องของนักเรียนเป็นหลัก มีการวินิจฉัยภูมิหลังของนักเรียนด้วยวิธีการสังเกตการทำงาน พฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด และทดสอบความรู้ ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูเริ่มตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยการทบทวนบทเรียนที่สอนครั้งที่แล้ว และสนทนาถึงสิ่งค้าง ๆ แล้วค่อยช่วยเนื้อหาที่ครูเตรียมมาสอน วิธีสอนที่ครูใช้คือการบรรยายหรืออธิบายพร้อมทำแบบฝึกหัด แล้วจึงสรุปบทเรียนโดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด มีการวัดและประเมินผลนักเรียนภายหลังการสอน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการหาข้อบกพร่องของนักเรียนและปรับปรุงการสอนของตนเอง มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนด้วยวิธีการตรวจงานพร้อมให้แนวทางแก้ไขข้อผิดพลาด ครูมีความสัมพันธ์กับนักเรียนในระดับปานกลาง มีการให้รางวัลและทำโทษนักเรียนด้วย แต่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการให้ความสนใจต่อตนในระดับมาก และมีการทำโทษแต่ไม่ให้รางวัล สำหรับอุปกรณ์การสอนที่ครูใช้บ่อยที่สุด คือ ชอล์ก กระดานดำ และกระดาษอัดสำเนา เอกสารประกอบการสอน เป็นสิ่งพิมพ์ประกอบคำอธิบาย ที่มีเนื้อหามากกว่าแบบเรียนในโรงเรียนปกติ และเป็นเอกสารที่ครูหรือโรงเรียนสอนพิเศษผลิตขึ้น

3. ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนพิเศษที่ได้ผลดี มีรายละเอียดดังนี้

3.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเปิดสอนในโรงเรียนปกติ บ้านของผู้เรียน หรือบ้านของผู้สอน ซึ่งต้องตั้งอยู่ในทำเลที่มีการคมนาคมสะดวก เป็นสถานที่เงียบสงบ มีอากาศถ่ายเทสะดวก สำหรับวิชาที่ควรเรียนพิเศษ คือ วิชาที่ต้องใช้ในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในระดับสูงต่อไป วิชาที่นักเรียนต้องการแก้ไขข้อบกพร่อง หรือวิชาที่สนใจ ซึ่งนักเรียนควรเรียนพิเศษช่วงปิดภาคเรียนหรือตลอดทั้งปี

3.2 นักเรียนที่เรียนอ่อน หรือเรียนดี ควรเรียนพิเศษแต่ต้องตั้งใจและสนใจที่จะหาความรู้จริง ๆ อีกทั้งนักเรียนที่ต้องการเตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้าเรียนในระดับสูงต่อไป

3.3 วิธีการเรียนการสอนนักเรียนแต่ละประเภท สรุปได้ดังนี้

3.3.1 วิธีการสอน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน ครูควร เริ่มต้น วิจัยข้อบกพร่องของนักเรียนแล้วดำเนินการแก้ไข ซึ่งควร เน้นให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดง่าย ๆ ข้างทเรียนที่ยังไม่เข้าใจในปริมาณที่มาก และโดยวิธีการสอนแบบตัวต่อตัว

3.3.2 วิธีสอนพิเศษ เพื่อเสริมความรู้ให้แก่ นักเรียน ครูเสนอแนะว่า ควรเสริมความรู้ด้านเนื้อหาให้มากขึ้น พัฒนาความคิดของนักเรียนทั้งในด้านการแก้ไขปัญหาและ ความคิดสร้างสรรค์

3.3.3 วิธีสอนพิเศษ เพื่อเตรียมตัวสอบคัดเลือก เข้าเรียน ครูควรนำ แบบทดสอบคัด เลือก เข้าศึกษาคู่ของแต่ละ โรงเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมาใช้เป็น เอกสารประกอบการสอนและ เป็นแนวทางในการสอน รวมทั้งสอนกลวิธีในการทำข้อสอบให้รวดเร็ว

4. ความพอใจในการเรียนพิเศษของผู้ปกครองและนักเรียน

4.1 ความพอใจของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีความพอใจการจัดการเรียน การสอนทั้งในด้านรูปแบบและประเภทการเรียนการสอนมากกว่าความไม่พอใจในทุกประเด็นคำถาม และมีประเด็นคำถาม จำนวน 4 ข้อ ที่ผู้ปกครองร้อยละ 90 ขึ้นไปมีความพอใจ คือ ความพอใจ โรงเรียนสอนพิเศษหรือลักษณะการเรียนพิเศษของบุตรหลาน เวลาเรียน วิชาที่เรียน และประเภท ของการเรียนการสอน สำหรับความไม่พอใจนั้น ผู้ปกครองจำนวนร้อยละ 32.71 ไม่พอใจจำนวน เพื่อนร่วม เรียนของบุตรหลาน ซึ่ง เหตุผลความพอใจและไม่พอใจสรุปได้ดังนี้

เหตุผลความพอใจ

ผู้ปกครองพอใจรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพราะ โรงเรียนสอนพิเศษ และลักษณะการสอนพิเศษของนักเรียนในปัจจุบันมีครูสอนที่ดี ทำให้นักเรียน เข้าใจบทเรียนและครู สามารถแนะแนวข้อสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในโรงเรียนที่ต้องการได้ สถานที่สอนตั้งอยู่ในทำเล ที่มีการคมนาคมสะดวก และบางคน เรียนที่บ้านของตนเองทำให้ไม่ต้องเดินทาง จำนวนนักเรียนมีน้อย ทำให้ครูสามารถแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียนแต่ละคนได้ การเรียนพิเศษในช่วงปิดภาคเรียน ทำให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างในการหาความรู้เพิ่มขึ้น เรียนพิเศษช่วงเปิดภาคเรียน เป็นการ ส่งเสริมให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น และเรียนพิเศษตลอดปี เป็นการเตรียมพร้อมสำหรับเรียนใน ระดับสูงต่อไป จำนวนวัน ระยะเวลา และช่วงเวลาที่เรียนมีความเหมาะสมไม่มากเกินไป การ

คิดค่าบริการสอน เป็นจำนวนเงินไม่มากเกินไป และนักเรียนได้ประโยชน์จากการสอนของครู
คุ้มค่าเงิน

ผู้ปกครองพอใจประเภทการเรียนพิเศษของนักเรียน เพราะทำให้เข้าใจ
บทเรียน และเกิดความเชื่อมั่นในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในระดับสูง

เหตุผลความไม่พอใจ

ผู้ปกครองไม่พอใจรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพราะ จำนวนนักเรียน
ที่ครูรับสอนในแต่ละครั้งมากเกินไป ทำให้ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนสนองความสามารถ
ด้านการเรียนของนักเรียนแต่ละคนได้ ครูใช้วิธีสอน เช่นเดียวกับการสอนในโรงเรียนปกติ การเรียน
พิเศษตลอดทั้งปีทำให้นักเรียนไม่ได้พักผ่อนในบางเวลา จำนวนวัน และระยะเวลาที่เวียนมาก
เกินไป ไม่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนที่จะเรียนได้ ค่าบริการสอนพิเศษเป็นจำนวน
เงินที่มากเกินไป นักเรียนไม่ได้ประโยชน์จากการสอนมากนัก

4.2 ความพอใจของนักเรียนในเรื่องการเรียนพิเศษ พบว่า นักเรียนมีความ
พอใจการจัดการสอน ทั้งรูปแบบ ประเภท และกระบวนการเรียนการสอนมากกว่าไม่พอใจในทุก
ประเด็นคำถาม และมีอยู่ 3 ประเด็น ที่นักเรียนร้อยละ 90 ขึ้นไปมีความพอใจ คือ วิชาที่เรียน
ประเภทของการเรียนการสอน และวิธีการที่ครูใช้ทดสอบความรู้ของนักเรียน สำหรับความไม่พอใจ
นั้น นักเรียนจำนวนร้อยละ 25.75 24.43 และ 24.18 ไม่พอใจจำนวนเพื่อนร่วมชั้นเรียน วิธี
การให้รางวัลและลงโทษ และอุปกรณ์การสอนที่ครูใช้ประจำ ความลำดัด เหตุผลของความพอใจและ
ไม่พอใจพอสรุปได้ดังนี้

เหตุผลความพอใจ

นักเรียนพอใจรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพราะสถานที่เรียนตั้งอยู่
ในทำเลที่มีการคมนาคมสะดวก สภาพภายในห้องเรียนสะอาด และมีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ
จำนวนเพื่อนร่วมเรียนพอเหมาะ เรียนในช่วงเวลาที่ว่างทำให้ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
นักเรียนได้เรียนในวิชาที่ชอบ สนใจ และใช้สำหรับการสอบแข่งขันคัดเลือกเพื่อเรียนต่อในระดับสูง

สำหรับความพอใจประเภทการเรียนการสอน มีเหตุผลคือ ทำให้นักเรียน
เข้าใจบทเรียนมากขึ้น และเกิดความเชื่อมั่นว่า สามารถสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในโรงเรียน
ที่ต้องการได้

ความพอใจกระบวนการเรียนการสอน มีเหตุผล คือ ครูมีวิธีสอนที่ทำให้
 เข้าใจบทเรียน โดยเฉพาะการสอนที่ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ซึ่งครูจะอธิบายก่อนให้ลงมือทำ
 และพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนอยู่เสมอ อุปกรณ์การสอนที่ครูใช้กระต๊อค ใช้ง่าย และ
 มีจำนวนพอเพียงกับจำนวนนักเรียน การทดสอบความรู้ของนักเรียนที่ครูใช้ ทำให้นักเรียนทราบระดับ
 ความรู้และความสามารถของตนเอง มีการใช้แบบทดสอบที่เป็นข้อสอบเก่าที่ใช้ในการสอบคัดเลือก
 ของโรงเรียนต่าง ๆ การให้รางวัลและการลงโทษเป็นไปอย่างยุติธรรมและมีเหตุผลข้อสำคัญ
 การลงโทษนั้น ทำให้นักเรียนพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ครูให้ความสนใจและเอาใจใส่
 นักเรียนสม่ำเสมอ ครูมีความใกล้ชิดและเป็นกันเองกับนักเรียน

เหตุผลความไม่พอใจ

นักเรียนไม่พอใจสถานที่เรียน เพราะคับแคบ จำนวนเพื่อนร่วมเรียนมีมาก
 ทำให้ส่งเสียงดังรบกวนการเรียนการสอนซึ่งครูไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงอีกด้วย วิธีการสอนของครู
 ไม่สามารถทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ อุปกรณ์การสอนที่ใช้มีเพียงกระดานดำและเอกสารอัด
 สำเนา ครูไม่มีการให้รางวัลและลงโทษนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มแรกเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนพิเศษจาก
 ผลการวิจัยพบว่า มีผลการเรียนในภาคต้น ปีการศึกษา 2531 อยู่ในระดับคะแนน 3.0 - 3.4
 หรือ 70% - 79% และ 3.5 - 4.0 หรือ 80% ขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 47.88 และ 37.80
 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่เรียนพิเศษมีผลการเรียนดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา
 ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524 : 24-26) ในเรื่องเกี่ยวกับความคิดเห็น
 ของนักเรียนและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการกวดวิชาที่พบว่านักเรียนที่เรียนกวดวิชา เป็นนักเรียนที่เรียน
 อยู่ในระดับค่อนข้างดี และจากผลการวิจัย เกี่ยวกับการกวดวิชากับการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับ
 มัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา พบว่า ผู้เรียนกวดวิชาจะมีผลการเรียนเดิมอยู่ในเกณฑ์ดี
 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 35-37) แต่จากผลการวิจัยของ ศิริวัลย์
 อุดมพรวิรัตน์ (2525 : 62) พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นิยม
 ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนพิเศษเพิ่มเติมมากกว่า ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

และเมื่อพิจารณาผลการวิจัยของ จินดา ทั้งทอง (1530 : จ.83-88) พบว่าผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตอบว่า นักเรียนไม่จำเป็นต้องเรียนพิเศษ สำหรับผู้วิจัยพบว่า การเรียนพิเศษนั้นสามารถเรียนได้ทั้งนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ปานกลาง และต่ำ แล้วแต่ว่า นักเรียนจะเรียนพิเศษประเภทใดและการเรียนพิเศษนั้น นักเรียนควรมีเป้าหมายในการเรียนที่แน่นอนดังที่ สุวัฒน์ สุขมลสันต์ (2530 : 34-51) ได้กล่าวไว้ว่า "การกวดวิชาของนักเรียนจะได้ผลมากน้อยเพียงใดอยู่ที่นักเรียนเรียนเพื่ออะไร และการไม่รู้ว่า ตนเรียนเพื่ออะไร จะมีผลเสียต่อการเรียนมาก" และจากผลการวิจัยที่พบนักเรียนที่เรียนเก่งมาเรียนพิเศษมากอาจเนื่องมาจากในปัจจุบันการแข่งขันในสังคมมีมากขึ้น ประกอบกับสังคมนิยมยกย่องคนเรียนเก่ง ดังที่ สุวัฒน์ สุขมลสันต์ (2530 : 39-42) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่นักเรียนซึ่งเรียนดีอยู่แล้วแต่ยังมาเรียนพิเศษเพิ่มเติมว่า เป็นเพราะสังคมมีการแข่งขันกันมาก และสังคมต้องการคนเก่งทั้งในด้านการทำงานหรือด้านการเรียน

นักเรียนมากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป เรียนวิชา คณิตศาสตร์ ภาษาไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) ซึ่งวิชาเหล่านี้โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ ใช้เป็นวิชาสอบแข่งขันคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อ ดังที่ อภิชัย พันธเสน (2530 : 22) ได้กล่าวว่า "การสอนพิเศษที่เน้นวิชาที่มีเนื้อหาด้านวิชาการจะสามารถยกระดับความสามารถของนักเรียนได้ นั่นคือนักเรียนคนใดมีผลการเรียนวิชาเหล่านี้ในระดับสูง ถือได้ว่าเป็นนักเรียนที่มีความสามารถและจะเจริญก้าวหน้าในอนาคต" และ กวี วงศ์พุด (2530 : 47) ได้กล่าวสนับสนุนเพิ่มเติมว่าการสอนพิเศษในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่เปิดสอนพิเศษในวิชา คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เพราะค่านิยมของคนไทยที่เชื่อว่า เมื่อนักเรียนสามารถเรียนวิชาทั้งสองดังที่กล่าวมาได้ดี จะทำให้มีอนาคตที่เจริญก้าวหน้า ประกอบกับตามหลักจิตวิทยา เด็กหรือคนทั่วไปต้องการการยอมรับจากสังคม ดังนั้น เมื่อสังคมนิยมยกย่องคนเก่ง โดยเฉพาะการสอบเข้าเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียงได้ จึงทำให้นักเรียนต้องเรียนพิเศษและวิชาที่เรียนต้องสอดคล้องกับวิชาที่ใช้สอบ เข้าในโรงเรียนที่ต้องการ เข้าเรียน อิริคสัน ได้กล่าวถึงเด็กนักเรียนในวัยประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลายไว้ว่าเด็กในวัยนี้ต้องการยอมรับจากครูและเพื่อนมาก (อ้างอิงในพรณี ช. เจนจิต 2528 : 69) เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลของการเรียนพิเศษของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เรียนเพื่อให้ได้ระดับคะแนนเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการทบทวนวิชาที่เรียนในโรงเรียนปกติ และเชื่อว่าเมื่อเรียนแล้วสามารถทำให้สอบคัดเลือกได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524 : 24-28) ดังที่กล่าวแล้วว่า สาเหตุที่นักเรียนมากกววิชาส่วนใหญ่คิดว่า การกวดวิชา

เป็นการทบทวนบทเรียนที่เรียนมา และเชื่อว่าการทบทวนวิชาทำให้สอบคัดเลือกได้ ดังนั้นวิชาที่เปิดสอนจึงเป็น วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นส่วนใหญ่ และจากผลการวิจัยนี้เกี่ยวกับความพอใจของนักเรียนในวิชาที่เรียนพิเศษ พบว่า นักเรียนมีความพอใจวิชาที่เรียนพิเศษ จำนวนร้อยละ 93.51 ซึ่งมีเหตุผลที่น่าสนใจ คือ เป็นวิชาที่ใช้ในการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเป็นวิชาที่นักเรียนชอบ สนใจเรียนและเรียนด้วยความสนุกสนาน ซึ่งวิชาที่นักเรียนชอบ พบว่าเป็นวิชาดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนวิชาที่นักเรียนไม่ชอบหรือไม่สนใจเรียน คือ วิชาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 28.31 จากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเลือกวิชาเรียนพิเศษของนักเรียนนั้น นักเรียนเลือกเรียนเพื่อตอบสนองความพอใจของตนและความพอใจนั้น เป็นที่ยอมรับของสังคม นั่นคือนักเรียนจะเลือกเรียนวิชาที่สังคมยอมรับว่า เมื่อเรียนในวิชาเหล่านั้นได้ดีก็จะกลายเป็นคน เก่งหรือ เป็นคนที่มีอนาคตก้าวหน้า เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

นักเรียนที่เรียนพิเศษมีความต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 100 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนพิเศษมีจุดมุ่งหมายในการเรียนต่อทุกคนและมีข้อที่น่าสังเกตคือ นักเรียนที่เรียนพิเศษร้อยละ 82.28 ต้องการเข้าเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องสอบแข่งขันเพื่อให้สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนดังกล่าวได้ นั้น นักเรียนจึงต้องมาเรียนพิเศษเพื่อเตรียมความรู้ให้พร้อมในการแข่งขัน จากการสำรวจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จาก 15 โรงเรียน ในสังกัดต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนพิเศษครั้งนี้ พบว่า นักเรียนที่สำรวจได้จำนวนทั้งสิ้น 3,781 คน เรียนพิเศษจำนวนทั้งสิ้น 1,763 คน คิดเป็นร้อยละ 46.63 ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนค่อนข้างมากแสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันการเรียนพิเศษได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของนักเรียนบางส่วน ดังที่วุทธิพันธ์ ปรัชญพฤทธิ (2530 : 2) ได้กล่าวว่า "โรงเรียนสอนพิเศษกำลังเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของนักเรียนแล้ว" จากข้อมูลการสำรวจของผู้วิจัยดังกล่าวข้างต้น มีข้อที่น่าสังเกตอย่างมากคือ นักเรียนที่เรียนพิเศษเป็นนักเรียนที่เรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีจำนวนมากที่สุด (ดังแสดงในตารางที่ 5) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนในสังกัดดังกล่าวต้องการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ดังนั้นการเรียนพิเศษจึงเป็นการเตรียมความพร้อมในการแข่งขันให้กับนักเรียน เหล่านี้ อีกทั้งจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้หรือเพิ่ม

ความมั่นใจในการสอบแข่งขันด้วย การเรียนพิเศษจึงกลายเป็นกิจวัตรประจำวันที่นักเรียนต้องปฏิบัติ เป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อทบทวนความรู้เก่าและเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ในประเทศญี่ปุ่น นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาประมาณร้อยละ 16.50 จะมีวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับโรงเรียนสอนพิเศษ ซึ่งถือเป็นวิถีชีวิตแบบหนึ่งของนักเรียนประถมศึกษาญี่ปุ่น นั่นคือ นักเรียนเหล่านี้จะใช้เวลาว่างเข้าเรียนในโรงเรียนสอนพิเศษเพื่อเตรียมตัวสอบแข่งขัน เข้าเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของเทศบาลในท้องถิ่นต่าง ๆ (อิชิคาวา เรียวโด 2529 : 6-7) และจากการสำรวจของกระทรวงศึกษาธิการญี่ปุ่น เกี่ยวกับการส่งบุตรหลานไปเรียนที่ "จูท" (โรงเรียนสอนพิเศษ) ของผู้ปกครองพบว่า จำนวนนักเรียนจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 25 เมื่อนักเรียนใกล้จะสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา เพื่อที่จะเตรียมตัวเพื่อสอบเข้าในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

สำหรับครูสอนพิเศษที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้จำนวนร้อยละ 32.51 เป็นครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และจำนวนร้อยละ 41.18 สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเฉพาะครูสอนพิเศษในลักษณะ เป็นโรงเรียนทำงานสังกัดกรมสามัญศึกษาซึ่งมีจำนวนร้อยละ 45.00 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองหรือนักเรียนต้องการเรียนพิเศษกับครูที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาซึ่งเชื่อมั่นว่าจะให้ความรู้ได้มากกว่าการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา และสอนดีกว่า โดยเฉพาะครูที่มาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียงซึ่งอาจรู้แนวข้อสอบ เข้าเรียนต่อดังที่ รวีวรรณ ชินะตระกูล (2530 : 45) ได้กล่าวไว้ว่า "ผู้ปกครองของนักเรียนมีความเชื่อว่าถ้านักเรียนมีโอกาสได้เรียนกวดวิชาในสถาบันที่มีชื่อเสียง ก็จะทำให้ได้เรียนกับอาจารย์ที่มาจากสถาบันที่มีชื่อเสียงซึ่งอาจรู้แนวข้อสอบ เข้าเรียนต่อหรือมีโอกาสสอบ เข้าเรียนต่อไปมากกว่าวิธีอื่น ๆ จากการสังเกตแผ่นปลิวโฆษณาของโรงเรียนสอนพิเศษประเภท เป็นโรงเรียนพบว่า 7 ใน 10 โรงเรียน มีการโฆษณาคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนว่า มาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียงต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร และบางโรงเรียนได้ระบุชื่ออาจารย์ผู้สอนพร้อมทั้งชื่อโรงเรียนที่สอนปกติอยู่ด้วย สำหรับการสอนในลักษณะไม่เป็นโรงเรียนนั้น ครูผู้สอนเดิมสอนประจำ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 28.22 ของครูที่สอนในลักษณะนี้ ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนในสังกัดนี้เรียนพิเศษกันมาก ซึ่งจากการสำรวจของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนที่สำรวจในสังกัดนี้จำนวนทั้งสิ้น 1,925 คน เรียนพิเศษ 1,084 คน คิดเป็นร้อยละ 56.31 ประกอบกับครูในสังกัดนี้ได้รับเงินเดือนไม่เต็มหรือไม่ตรง

ความคุ้มค่า สวัสดิการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้มัน้อย ครูจึงต้องหารายได้พิเศษเพิ่มเติม จากข้อมูลการวิจัยพบว่า ครูมีรายได้จากการสอนพิเศษเฉลี่ยต่อเดือน เป็นจำนวนเงิน 1,001 - 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.13 และครูบางคนมีรายได้ถึง 9,000 บาทขึ้นไป ซึ่ง จำนวนเงินดังกล่าวสามารถช่วยพุงฐานะทาง เศรษฐกิจของครอบครัวได้บ้าง โดยเฉพาะ ผู้ที่สมรสแล้วซึ่งมีจำนวนร้อยละ 46.13

ครูสอนพิเศษส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีร้อยละ 71.83 ซึ่งสอดคล้อง กับการสัมภาษณ์ที่พบว่าครูสอนพิเศษส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับดังกล่าวและเป็นครู โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลที่มีชื่อเสียง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตราเงินเดือนของครูยังไม่ เพียงพอกับค่าใช้จ่าย หรือไม่เหมาะสมกับภาวะ เศรษฐกิจในกรุง เทพมหานครซึ่งมีค่าครองชีพ สูงมาก ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชนและสมาคมอื่น ๆ (2531 : 3-6) ได้สัมมนาทางวิชาการ เรื่องการ เรียนการสอนนอกเวลาเรียนในสถานศึกษา ซึ่งสรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้มีการสอนพิเศษ เนื่องจากสภาพทางสังคมและ เศรษฐกิจอันเนื่องมาจากเงิน เดือนที่ครูได้รับในปัจจุบันไม่ เพียงพอกับการดำรงชีพ ทำให้ครูต้องสอนพิเศษเพื่อหารายได้เพิ่มเติม และไพบูลย์ จันทยศ (2530 : 21) ก็มีความ เห็นสอดคล้องดังที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ครู บางท่านอาจจะมีใจรักในการสอน จึงสอนพิเศษให้กับนักเรียนเมื่อตนมีเวลาว่าง จากการ วิจัยครั้งนี้พบประเด็นที่น่าสนใจอีกคือ มีครูสอนพิเศษร้อยละ 1.24 มีวุฒิทางการศึกษาระดับ ปริญญาเอก ซึ่งในอนาคตอาจจะมีจำนวนมากขึ้นอัน เนื่องมาจากการสอนพิเศษสามารถทำรายได้ ให้กับครูผู้สอนได้ไม่น้อยทีเดียว

สำหรับผู้ปกครองของนักเรียนที่ เรียนพิเศษ พบว่าร้อยละ 35.12 มีวุฒิทางการศึกษา ระดับปริญญาตรี มีอาชีพรับราชการและค้าขายหรือเจ้าของกิจการระดับ เล็กหรือปานกลาง รายได้รวมของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน คิดเป็นจำนวนเงิน 20,000 บาทขึ้นไปและระหว่าง 10,001-15,000 บาท ซึ่งถือได้ว่ามีฐานะครอบครัวอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 : 35-37) พบว่า บิดามารดาของนักเรียน ที่เรียนกวดวิชามีการศึกษาอยู่ระดับดี คือสูงกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า รายได้ของครอบครัว ในแต่ละ เดือนอยู่ในระดับดี คือตั้งแต่ 8,000 บาทขึ้นไป แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีการศึกษาดี ส่งเสริม การศึกษาของบุตรดีด้วย ดังผลการวิจัยของช่อทิพย์ ราศรีเกรียงไกร (2523 : 83-86) และ

จุมพล ทนนิพานิช (2518 : 153) พบว่าผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาค่อนข้างดีจะมีความคิดก้าวหน้าที่จะให้บุตรได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันแต่ละครอบครัวพ่อแม่มีจำนวนบุตรไม่มากนักซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 44.50 มีบุตร 2 คน และเมื่อพิจารณาถึงรายได้ของครอบครัวประกอบ จะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองสามารถให้บุตรหลานของตนเรียนพิเศษได้ทุกคน และจากผลการวิจัยนี้ เข่นกันพบว่ารายจ่ายค่าสอนพิเศษต่อเดือนเป็นเงินไม่เกิน 250 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.37 ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ไม่มากนักที่ผู้ปกครองจ่ายเป็นค่าเรียนพิเศษให้บุตรหลาน

สำหรับ เหตุผลที่ผู้ปกครองให้บุตรหลานเรียนพิเศษนั้น พบว่า เพื่อเป็นการทบทวนวิชาที่เรียนมาแล้วให้แก่นักเรียนซึ่งดีกว่าอยู่บ้านเฉย ๆ และเป็นความต้องการของนักเรียนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524 : 35-37) ซึ่งสรุปได้ว่า สาเหตุที่ผู้ปกครองนักเรียนให้นักเรียนเข้าเรียนกวดวิชา เพราะคิดว่าเป็นการช่วยทบทวนบทเรียนที่เรียนมาแล้วและสาเหตุรองลงมาคือ เป็นความต้องการของนักเรียนเอง สำหรับผู้ปกครองร้อยละ 13.14 ตอบว่า สาเหตุที่บุตรหลานเรียนพิเศษเพราะเชื่อว่า ทำให้สามารถสอบคัดเลือกได้ แสดงว่าผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษาต่อของบุตรหลานและให้ความสำคัญกับสถาบันที่บุตรหลานควรจะได้ศึกษาต่อด้วย

2. รูปแบบการเรียนการสอน

2.1 การสอนพิเศษลักษณะ เป็นโรงเรียนนั้น ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.88 ตอบว่าสถานที่สอนพิเศษ เป็นโรงเรียนที่สอนตามปกติ แต่เปิดสอนนอกเวลาเรียน และวันหยุดราชการ จากการสังเกตและสัมภาษณ์ครูผู้สอนพิเศษ พบว่า โรงเรียนลักษณะนี้มีอยู่ถึง 11 โรงเรียน ใน 15 โรงเรียน เพียงแต่มีลักษณะแตกต่างกันในเรื่องการดำเนินการ คือลักษณะแรก เป็นโรงเรียนสอนพิเศษที่ดำเนินการโดยโรงเรียนเอง จำนวน 4 โรงเรียน ดังนั้น ครูผู้สอนจึงเป็นครูประจำชั้นและประจำวิชาที่สอนในโรงเรียนแห่งนั้น ลักษณะที่สอง เป็นโรงเรียนสอนพิเศษที่จัดตั้งโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยเข้าสถานที่ของโรงเรียนที่สอนตามปกติ ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียง โรงเรียนเหล่านี้เปิดสอนมานาน บางโรงเรียนเริ่มมีการสอนพิเศษเกิดขึ้น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้เปิดสอนได้ ดังนั้น โรงเรียนประเภทนี้จึงมีลักษณะเหมือนเช่นในสมัยก่อน ซึ่งจากการสังเกตพบว่า ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในย่านชุมชน การคมนาคมสะดวก ซึ่งเป็นเหตุผลที่ผู้ปกครองร้อยละ 61.58 พิจารณาสถานที่ตั้งโรงเรียน

จำนวนห้องเรียนที่เปิดสอนในโรงเรียนสอนพิเศษ จากผลการวิจัย

ปรากฏว่า มีจำนวนห้องเรียนที่เปิดสอนพิเศษจำนวน 1 ห้องเรียน ร้อยละ 21.88 และจำนวนห้องไม่แน่นอน ร้อยละ 16.88 แสดงให้เห็นว่าการสอนพิเศษนั้น จะเปิดจำนวนห้องสอนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนผู้มาสมัครเรียน แต่ส่วนมากโรงเรียนที่สอนลักษณะ เป็นโรงเรียนจะเปิดสอนอย่างน้อย 1 ห้องเรียนเสมอ บางโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ 10 ห้องเรียนขึ้นไปนั้น แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนดังกล่าวได้รับความนิยมจากผู้ปกครองมาก ดังที่ รวีวรรณ ชินะตระกูล (2530 : 4-5) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองบางคนพยายามศึกษาดูว่า สถาบันกวดวิชาแห่งใดที่มีคนไปเรียนมาก ผู้ปกครองก็จะพยายามส่งบุตรหลานของตนไปสมัครเรียนที่สถาบันนั้น เพราะเชื่อว่าจะทำให้มีโอกาสสอบเข้าโรงเรียนมัธยมศึกษาได้มาก และได้เรียนกับอาจารย์ที่มาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตและการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยพบว่า มีสถานที่สอนพิเศษเปิดสอน 10 ห้องเรียนขึ้นไป จำนวน 3 แห่งใน 15 แห่ง ซึ่งบางโรงเรียนเปิดสอนสูงสุด 16 ห้องเรียน โรงเรียนเหล่านี้ตั้งมานานและมีชื่อเสียงในด้านครูผู้สอน เพราะมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลที่นักเรียนต้องการ เข้าศึกษาต่อ บางโรงเรียนเจ้าของกิจการ เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียงอยู่ด้วย

การจัดสภาพภายในห้องเรียนของโรงเรียนสอนพิเศษ ผลจากการวิจัย

ปรากฏว่าครูและนักเรียนร้อยละ 62.50 และ 74.35 ตามลำดับ ตอบว่า สภาพภายในห้องเรียนมีการจัดโต๊ะและเก้าอี้ในลักษณะ เรียงแถว ผู้เรียนทุกคนหันหน้าเข้ากระดานดำ ซึ่งถือว่าการจัดห้องเรียนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง วิธีสอนที่ครูใช้คือ การบรรยาย ซึ่งการจัดห้องเรียนแบบนี้ทัศนีย์ ผลเนื่องมา (2526 : 37) ได้กล่าวไว้ว่า ไม่เอื้อต่อการสอนตามหลักสูตรใหม่ นักการศึกษาจึงไม่แนะนำให้ครูใช้มากนัก แต่การสอนพิเศษเป็นการสอนที่มีเวลาจำกัด ครูจึงใช้การสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ การจัดห้องเรียนแบบนี้จึงสอดคล้องกับการสอนแบบบรรยายของครู ประกอบกับลักษณะสถานที่เรียน เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตามปกติ แต่เปิดสอนพิเศษนอกเวลาเรียนและวันหยุดราชการเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้สภาพภายในห้องเรียนเป็นลักษณะที่มีการตกแต่งไว้แล้ว ดังนั้น ครูสอนพิเศษจึงไม่สามารถที่จะตกแต่งสภาพต่าง ๆ ภายในห้องได้ จากการสังเกตและสัมภาษณ์ครูสอนพิเศษพบว่า สภาพห้องเรียนที่มีลักษณะนี้ มีจำนวน 11 โรง ใน 15 โรง สำหรับความพอใจของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพภายในห้องเรียนนั้น พบว่า นักเรียนพอใจ เพราะห้องเรียนมีความสะอาด มีการจัดป้ายนิเทศอย่างสวยงามและเป็นสัดส่วน ห้องเรียนกว้างขวางเหมาะสำหรับการจัดการเรียน

การสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนปกติส่วนใหญ่มีการตกแต่งห้องเรียนไว้อย่างดี ขนาดของห้องเรียนพอเหมาะกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับเหตุผลที่พอใจ เนื่องจากมีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศนั้น แสดงให้เห็นว่าเป็นโรงเรียนที่สอนพิเศษโดยเฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตพบว่า โรงเรียนลักษณะนี้จะติดตั้งเครื่องปรับอากาศภายในห้องเรียน เพื่อเป็นการจูงใจให้นักเรียนมาสมัคร เข้าเรียน สำหรับเหตุผลความไม่พอใจ พบว่าสภาพภายในห้องเรียนสกปรก คับแคบ อากาศไม่ถ่ายเท และมีแสงสว่างไม่เพียงพอ แสดงให้เห็นว่า ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับกิจการโรงเรียนสอนพิเศษบางแห่งยังละเลยต่อการจัดสภาพห้องเรียน ไม่ให้ความสำคัญในการจัดสภาพห้องเรียน ซึ่งถือว่ามีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้นักเรียนดังที่ทัศนีย์ ผลเนื่องมา (2530 : 37-47) ได้กล่าวถึงการจัดห้องเรียนและการสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียนว่าจะมีผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้นักเรียนและวาริ ธีระจิตร (2526 : 31-36) ได้กล่าวว่าห้องเรียนที่จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนที่ดี คือขนาดของห้องไม่คับแคบจนเกินไป มีที่ว่างพอที่นักเรียนจะประกอบกิจกรรมการเรียนได้โดยสะดวก ในเรื่องเกี่ยวกับแสงสว่างนั้นควรคำนึงถึงและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเด็กที่สายตาเสีย อาจมีสาเหตุมาจากแสงสว่างภายในห้องเรียนมีไม่เพียงพอต่อการใช้ ดังนั้น ครูจึงควรเอาใจใส่ในเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้การจัดป้ายนิเทศต่าง ๆ จะช่วยสร้างบรรยากาศของห้องเรียนให้สดใส น่าอยู่ เป็นการสร้างความสนใจให้กับนักเรียนที่มีต่อบทเรียนได้ดี

ในด้านจำนวนนักเรียนที่เรียนพิเศษนั้นพบว่า ครูและนักเรียนร้อยละ

38.75 และ 31.41 ตามลำดับ ตอบว่ามีจำนวนนักเรียน 31-40 คน ในการเรียนแต่ละครั้ง ซึ่งถ้าพิจารณาตามเกณฑ์มาตรฐานจำนวนนักเรียนต่อห้องถือว่ามากเกินไปอาจสอนไม่ได้ผล ซึ่งพนม พงษ์ไพฑูริย์ (2525 : 85-89) ได้ศึกษาพบว่า อัตราส่วนนักเรียนต่อครูที่เหมาะสมคือ ครู 1 คน ควรรับผิดชอบนักเรียนระหว่าง 22 - 24 คน หรือประมาณ 23 คน ถ้าเกินเกณฑ์นี้แสดงว่าครูทำงานหนักและอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนได้ เหตุผลที่ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเรียนพิเศษนั้น เหตุผลประการหนึ่งคือ ต้องการให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น แต่ถ้าพิจารณาจำนวนผู้เรียนที่เรียนในแต่ละครั้งแล้วพบว่า ไม่น่าจะได้ผลมากนัก เพราะมีจำนวนนักเรียนมากกว่าในห้องเรียนของโรงเรียนปกติ กล่าวคือ โรงเรียนในกรุงเทพมหานครมีอัตราส่วนของนักเรียนต่อครูต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระดับประถมศึกษา คือ 1 ต่อ 25 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527 : 14-15) อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสมาคมอื่น ๆ

(2531 : 3-6) ได้เสนอแนะจำนวนนักเรียนต่อห้องที่ครูสอนพิเศษควรรับผิดชอบไม่ควรเกินห้องละ 30 คน แต่จากการสังเกตพบว่า โรงเรียนสอนพิเศษบางแห่งรับนักเรียนต่อห้องประมาณ 50-60 คน จำนวน 11 โรงเรียน ใน 15 โรงเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสอนในลักษณะนี้ไม่สามารถช่วยนักเรียนที่เรียนอ่อนให้มีผลการเรียนที่ดีขึ้นได้ เพราะจำนวนนักเรียนมากเกินไป ซึ่งในเรื่องนี้ผู้ปกครองและนักเรียนมีความพอใจ คิดเป็นร้อยละ 38.95 และ 34.92 ตามลำดับ โดยให้เหตุผลคือ มีจำนวนนักเรียนมากและครูดูแลไม่ทั่วถึง เช่นกัน แต่ผู้ปกครองยังคงให้นักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนสอนพิเศษเหล่านี้ อาจเป็นเพราะความเชื่อว่าเป็นวิธีการเดียวที่จะทำให้เกิดความมั่นใจในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในโรงเรียนที่ต้องการ หรือจากเหตุผลที่ผู้ปกครองให้บุตรหลานเรียนพิเศษเพราะเป็นการทบทวนบทเรียนให้นักเรียนดีกว่าอยู่บ้านเฉย ๆ ซึ่งทำให้โรงเรียนเหล่านี้ยังคงสามารถเอาเปรียบผู้เรียนได้อยู่เสมอ

เวลาสำหรับการสอนพิเศษ จากการวิจัยปรากฏว่าโรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนตลอดปีและมีนักเรียนเรียนพิเศษตลอดปีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524 : 24-28) ได้สรุปไว้ว่า นักเรียนที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร และจวบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จะเรียนกวดวิชาตลอดปีควบคู่กับการเรียนในภาคฤดูร้อน และผลการวิจัยเกี่ยวกับความพอใจในการเรียนตามช่วงเวลาดังกล่าว ปรากฏว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพอใจ เพราะว่าเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนระดับสูงต่อไป ทำให้นักเรียนไม่ล้มบทเรียนและควรเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง หอดู สุวรรณทัต (2530 : 52-53) ประยูร ศรีประสาธน์ และวิไล ศิริชุมแสง (2526 : 60) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า โรงเรียนสอนพิเศษประเภทเรียนตลอดปีเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนเสริมในวิชาที่ตนเรียนอยู่และยังไม่เข้าใจบทเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปใช้ในการสอบแข่งขันเรียนต่อในสถาบันชั้นสูงต่อไป สำหรับความพอใจของนักเรียนนั้น พอใจช่วงเวลาที่เรียนพิเศษเพราะได้ความรู้มากขึ้นจากการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จากเหตุผลดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองสนับสนุนการศึกษาของบุตรหลานเพื่อการเรียนต่อในระดับสูง และนักเรียนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของการศึกษา ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี จึงเห็นคุณค่าของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเป็นวัยที่ต้องการความสำเร็จและความภาคภูมิใจ (สุพล บุญทรง 2523 : 122) สำหรับเหตุผลของความไม่พอใจนั้น ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองมีเหตุผลของความไม่พอใจการเรียนตลอดปีนั้นทำให้นักเรียนไม่มีเวลาพักผ่อน เหตุผลดังกล่าว ผู้ปกครองควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง มิฉะนั้น ความหวังที่จะ

ให้ลูกได้รับการศึกษาที่ดีนั้น อาจเป็นการทำลายความรู้สึกที่มีต่อการเรียนของลูกไปในทางตรงข้าม คือเบื่อเรียนและมีพฤติกรรม เบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดี เพราะนักเรียนอยู่ในวัยที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและอารมณ์ ซึ่ง สุพล บุณฺทรวง (2523 : 124) ได้กล่าวว่า นักเรียนที่อยู่ในวัย 9 ปีถึง 12 ปี ต้องการการพักผ่อนมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากความกดดัน เพราะกำลังเติบโตเร็ว ดังนั้น นักเรียนต้องได้รับการพักผ่อนอย่างเพียงพอ เพื่อให้สมดุลกับการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยเห็นว่า การเรียนพิเศษของนักเรียนควรจัดให้เรียนตามกำลังความสามารถและความสนใจของนักเรียนแต่ละคน ดังที่ครูสอนพิเศษส่วนใหญ่ได้เสนอแนะแนวทางการเรียนการสอนพิเศษที่ได้ผลดีคือ ลักษณะของนักเรียนที่เรียนพิเศษจะต้องมีความตั้งใจและสนใจที่จะหาความรู้ให้มากขึ้น

ชนิดของหลักสูตรของโรงเรียนสอนพิเศษ พบว่าส่วนใหญ่เปิดสอนหลักสูตรธรรมดาที่มีระยะเวลาเรียน 3 เดือน - 5 เดือน และ 9 เดือน - 11 เดือน เปิดสอนในวันเสาร์และวันอาทิตย์ช่วงเวลา 07.00 น. ถึง 12.00 น. และ 08.00 น. ถึง 17.00 น. จะเห็นว่าหลักสูตรที่เปิดสอนตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานเตรียมความพร้อมในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา และมีการเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการสังเกตส่วนใหญ่เปิดสอนเป็นเวลา 9-11 เดือน เป็นจำนวน 11 โรงเรียน ใน 15 โรงเรียน และหลักสูตรเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทบทวนบทเรียนให้นักเรียน เพื่อให้สามารถเตรียมตัวให้พร้อมในการสอบแข่งขัน (จากการสัมภาษณ์) สำหรับหลักสูตรเร่งรัดนั้น มีระยะเวลาเรียน 1 เดือน - 2 เดือน โรงเรียนบางแห่งเปิดสอนต่ำกว่า 1 เดือน เรียนวันเสาร์และวันอาทิตย์เวลา 08.00 น. ถึง 16.00 น. มากที่สุด จากการสังเกตและสัมภาษณ์พบว่า หลักสูตรนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเตรียมตัวสอบแข่งขันคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งจะมีระยะเวลาเรียนประมาณ 2 สัปดาห์ก่อนการสอบ ทำให้โรงเรียนจัดสอนทุกวันในเวลาประมาณ 08.00 น. ถึง 16.00 น. ดังที่พอดู สุวรรณทัต (2530 : 52-53) ประยูร ศรีประสาธน์และวิไล ศิริชุมแสง (2526 : 60) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า โรงเรียนสอนพิเศษประเภทเฉพาะกาล จะเปิดสอนภาคฤดูร้อน เพื่อให้ให้นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่มีมาตรฐานยังไม่ได้มีโอกาสเรียนเพิ่มเติมในโรงเรียนที่มีมาตรฐาน เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการสอบแข่งขันต่อไป สำหรับระยะเวลาเรียน 1-2 เดือนนั้น เป็นหลักสูตรที่สอนวิชาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ล่วงหน้า บางแห่งเรียกว่าการเรียนภาคฤดูร้อน

ค่าบริการสอนพิเศษ ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าสอนพิเศษในลักษณะ เป็นโรงเรียน คิดค่าบริการแบบตลอดหลักสูตร เช่นเดียวกับการจ่ายค่าเล่าเรียนในโรงเรียนปกติ สำหรับจำนวนเงินค่าเล่าเรียนหลักสูตรเร่งรัดเป็นเงิน 801 บาท ถึง 1,100 บาท หลักสูตรธรรมดาเป็นจำนวนเงิน 501 ถึง 1,000 บาท เมื่อพิจารณาค่าบริการสอนพิเศษใน พ.ศ.2524 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524 : 24-28) ได้ศึกษาไว้ปรากฏว่า ค่าเล่าเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ระหว่าง 400-500 บาท และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ระหว่าง 450-500 บาท ซึ่งจะเห็นว่า เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 50 อาจเป็นเพราะกาลเวลาที่แตกต่างกัน การเก็บเงินค่าเล่าเรียนส่วนใหญ่จะมีความแตกต่างกันมาก จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า บางโรงเรียนเก็บในช่วงจำนวนเงิน 1,000 บาทถึง 2,000 บาท มีจำนวน 9 ใน 15 โรงเรียน และอยู่ในช่วง 400 บาทถึง 600 บาท มีจำนวน 6 โรงเรียน การเก็บค่าบริการการสอนพิเศษที่แตกต่างกันนี้อาจเป็น เพราะการกำหนดระยะเวลาเรียนของแต่ละหลักสูตรไม่เท่ากัน ดังผลการวิจัยที่กล่าวแล้วข้างต้น นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ไม่ได้กำหนดอัตราค่าบริการไว้ เพื่อให้แต่ละโรงเรียน เก็บค่าบริการในจำนวนเงินที่แน่นอน ซึ่งจะมีเพียงการพิจารณาความเหมาะสม โดยแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาแล้วแต่กรณี (ประกอบ วิชัยกิจ, สัมภาษณ์) สำหรับความพอใจเกี่ยวกับค่าบริการสอนพิเศษ พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพอใจ เพราะเห็นว่าค่าบริการสอนพิเศษเป็นจำนวนเงินไม่มาก เมื่อพิจารณาเทียบกับรายได้ต่อเดือนของครอบครัวนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามนั้น เป็นจำนวนเงินถึง 20,000 บาท ขึ้นไป ซึ่งจะเห็นว่าค่าบริการสอนพิเศษเป็นจำนวนเงินที่ไม่มากนัก

2.2 สำหรับการเปิดสอนพิเศษในลักษณะไม่เป็นโรงเรียนนั้น ผลการวิจัยปรากฏว่าครูและนักเรียนร้อยละ 50.92 และ 38.50 ตามลำดับ ตอบว่า สถานที่ใช้สอนคือบ้านของผู้เรียนและรองลงมาเป็นบ้านของผู้สอน สาเหตุที่เกิดการสอนในลักษณะนี้อาจเป็นผลมาจากการควบคุมการเปิดโรงเรียนสอนพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการที่ไม่ให้จัดตั้งเพิ่มขึ้น ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายยังอนุญาตให้มีการสอนพิเศษได้ในลักษณะที่มีผู้เรียนไม่เกิน 7 คน จึงทำให้ครูบางคนหรือบางกลุ่มจัดสอนพิเศษในสถานที่ราชการหรือในที่ต่าง ๆ ตามสะดวก ทั้งผู้เรียนและผู้สอน (สุพัฒน์ สุขมลสันต์ 2530 : 34-51) และจากผลการวิจัยในครั้งนี้ปรากฏว่า สถานที่เรียนนอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีสถานที่ราชการ หอพัก อาคารพาณิชย์และห้องเช่า เป็นต้น ซึ่งจากการสอบถามความพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองพบว่า มีความพอใจต่อสถานที่เรียนร้อยละ 88.52 และ

89.07 ตามลำดับ เหตุผลของความพอใจส่วนใหญ่ตอบว่า เพราะผู้เรียนเดินทางไปเรียนสะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนพิเศษที่บ้านของผู้เรียน ผู้ปกครองและนักเรียนพอใจ เพราะไม่ต้องเดินทางไปเรียน สำหรับเหตุผลความไม่พอใจ พบว่าเพราะการเดินทางไปยังสถานที่เรียนไม่สะดวก และบางแห่งอยู่ในชุมชนแออัด ทางเดินคับแคบและไม่ปลอดภัย บางครั้งมีเสียงรบกวนในขณะที่มีการเรียน กว่การสอน แต่ผู้ปกครองยังส่งบุตรหลานของตน เข้าเรียนแสดงให้เห็นว่าสถานที่เรียนพิเศษแห่งนั้น ต้องมีครูที่สอนดีหรือมีการ เก่งข้อสอบได้แม่นยำหรือ เป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง

จำนวนผู้เรียนที่ครูและนักเรียนตอบคือ มีจำนวนผู้เรียนไม่แน่นอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูสอนนักเรียนได้โดยไม่จำกัดจำนวน ขึ้นอยู่กับการมีคนมาว่าจ้างให้สอน สำหรับจำนวนที่แน่นอน คือเรียนครั้งละ 1 คน หรือเรียนตัวต่อตัว เมื่อพิจารณาถึงสถานที่ซึ่ง เป็นบ้านของผู้เรียน ประกอบด้วยแล้ว แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองจ้างครูสอนพิเศษให้บุตรหลานเป็นส่วนตัว การเรียนพิเศษในลักษณะนี้ น่าจะได้ผลดีกว่าลักษณะ เป็นโรงเรียน เพราะครูได้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากทำให้มีโอกาสแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนได้มากขึ้นซึ่งจะเป็นการสอนแบบ เป็นรายบุคคลที่พบว่าได้ผลดีกว่าวิธีสอนแบบอื่น ๆ ดังผลการวิจัยของ อนาเนีย และ เบอร์รี่ (Anania and Burke อ้างถึงในสุรศักดิ์ หลามมาลา 2529 : 46) ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน เป็นรายบุคคลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ และแบบทบทวน ดังนั้นหากนักเรียนที่ต้องการเรียนพิเศษเพื่อการซ่อมควร เรียนพิเศษในลักษณะนี้

สำหรับการสอนพิเศษลักษณะไม่ เป็น โรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่เรียนในวันธรรมดาเวลา 16.00 น. ถึง 17.00 น. ซึ่งเป็นเวลาหลังเลิกเรียน จากการสังเกตพบว่า ครูสอนพิเศษเน้นหนักในเรื่องการทำการบ้าน ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ผู้ปกครองให้นักเรียนเรียนพิเศษ เพื่อให้นักเรียนทำการบ้านได้ เป็นการแบ่งเบาภาระให้กับผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาความพอใจของผู้ปกครอง เกี่ยวกับจำนวนวันที่เรียนพิเศษมี เหตุผลหนึ่งที่แสดงความพอใจคือ เห็นว่าจำนวนวันเหมาะสมกับการแนะนำการบ้านของนักเรียนได้ (ร้อยละ 0.80) และจากการสังเกตพบอีกว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่เรียนพิเศษในลักษณะนี้จะใช้เวลาเรียนมากกว่า 1 ชั่วโมง ซึ่งจากการสังเกตนักเรียน 11 คนใน 20 คน ใช้เวลาเรียนตั้งแต่ 16.00 - 20.00 น. ทั้งนี้ เพราะนักเรียนไม่ตั้งใจเรียนและ เล่นในเวลาเรียนตลอดเวลา แต่จากการศึกษาความพอใจเกี่ยวกับระยะเวลาและวันที่เรียนพิเศษของนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพอใจ ซึ่ง

ซึ่งมีเหตุผลความพอใจดังนี้คือ ระยะเวลาที่เรียนไม่มากเกินไป เวลาเรียนเหมาะสมและจำนวนวันที่เรียนไม่มากเกินไป จากผลการวิจัยที่ปรากฏนี้ แสดงว่าผู้ปกครองพอใจให้มีการเรียนพิเศษ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสมาคมอื่น ๆ (2531 : 2-3) ได้สรุปไว้ว่า ผู้ปกครองมีความประสงค์ที่จะให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ระหว่างรอผู้ปกครองมารับกลับบ้านหรือระหว่างปิดภาคเรียน และไพบลีย์ จันทยศ (2530 : 21-22) ได้กล่าวเสริมอีกว่า พ่อแม่ที่ฐานะดีมีความประสงค์ให้บุตรเรียนพิเศษ เพราะคิดว่าเอาเวลาไปเที่ยวดิสนีย์แลนด์ ไปเที่ยวสวนสัตว์

3. ประเภทของการเรียนการสอน

ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียน ครูและผู้ปกครองส่วนใหญ่ตอบว่า นักเรียนเรียนพิเศษเพื่อการสอบคัดเลือกเข้าเรียน โดยเฉพาะการเรียนพิเศษในลักษณะเป็นโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักการศึกษาหลายท่าน ดังนี้ อภิชัย พันธเสน (2530 : 15-17) ได้กล่าวว่า สาเหตุที่นักเรียนเรียนพิเศษ เพื่อต้องการให้ตนเองแม่นยำในเนื้อหาความรู้ที่จะนำไปใช้เพื่อการสอบคัดเลือกสอบแข่งขัน ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2530 : 70) กล่าวว่า นักเรียนเรียนพิเศษเพื่อต้องการให้มีความรู้มากขึ้น ซึ่งได้เป็นผู้ชนะในการแข่งขัน สุพัฒน์ สุขมลสันต์ (2530 : 41) กล่าวว่า ในปัจจุบันสังคมมีการแข่งขันในระดับสูง จึงทำให้คนต้องพยายามหาความรู้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อแข่งขันกับผู้อื่น และชัยพร วิชชาวุธ (2531 : 35) ได้กล่าวว่า การเรียนในระดับประถมศึกษาแทนที่จะเรียนเพื่อความงอกงามเรียนเพื่อสร้างภูมิปัญญา ภูมิธรรมรวมทั้งสมรรถนะในการดำรงชีวิต กลายเป็นการเรียนเพื่อเตรียมสอบ เข้าโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเมื่อถามความพอใจของผู้ปกครองในเรื่องนี้พบว่า ร้อยละ 98.66 มีความพอใจ โดยเฉพาะผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนในลักษณะ เป็นโรงเรียน ซึ่งให้เหตุผลความพอใจว่า ทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 41.05 แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองต้องการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเพื่อการแข่งขัน ซึ่งไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2531 : 73) ได้กล่าวถึงคนที่อยู่ในเมืองว่าค่อนข้างพอใจการศึกษาที่มีการแข่งขันอย่างในปัจจุบัน เพราะสามารถจะทำให้ลูกหลานผ่านการแข่งขันได้ค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาความพอใจของนักเรียนที่เรียนพิเศษแต่ละประเภท พบว่าส่วนใหญ่มีความพอใจเช่นกัน ด้วยเหตุผลที่ว่า ทำให้เข้าใจบทเรียนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเรียนพิเศษ

เพื่อการแข่งขัน ทำให้เกิดความเชื่อว่าจะสามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่ต้องการได้

การที่นักเรียนมาเรียนพิเศษนั้น ก็เพราะมีจุดมุ่งหมายต้องการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่ตนต้องการได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การศึกษาที่รัฐจัดให้ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอ และมีมาตรฐานไม่เท่าเทียมกัน นักเรียนจึงต้องสอบแข่งขันเพื่อเข้าโรงเรียนที่ตนคิดว่ามีชื่อเสียง และมีมาตรฐานที่ดี ดังนั้น นักเรียนจึงต้อง มาเรียนพิเศษเพิ่มเติม กมล สุคประเสริฐ (2526 : บทนำ) ได้กล่าวถึงการเรียนพิเศษว่า เป็นการเตรียมคนที่เก่งอยู่แล้วให้สามารถเรียนต่อในระดับสูงได้ ทำให้กลายเป็นว่า โรงเรียนปกติให้ความรู้ไม่เพียงพอ โรงเรียนปกติจึงเริ่มมีแนวโน้มที่จะสอนนักเรียน เพื่อเตรียมตัวสอบแข่งขันเช่นกัน ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า โรงเรียนปกติที่เปิดสอนพิเศษนั้น จะเปิดสอนพิเศษให้กับนักเรียนในโรงเรียนของตนในวันเสาร์-อาทิตย์ที่เป็น เช่นนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนเหล่านี้ต้องการสร้างชื่อเสียง โดยพยายามสอนนักเรียนของตนให้สามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียงให้ได้มากที่สุด ดังที่ประยูร ศรีประสาธน์ (2526 : 8) ได้กล่าวว่า "โรงเรียนที่ดีมีชื่อเสียงมิใช่โรงเรียนที่มุ่งสอนตามหลักสูตรและสอนให้นักเรียน เป็นคนดีมีวัฒนธรรมและพลานามัยสมบูรณ์ แต่เป็นโรงเรียนที่สามารถสอนให้นักเรียนสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้มาก" หากปล่อยให้สภาพเช่นนี้เกิดขึ้นต่อไป หน่วยงานที่จัดการศึกษาคงไม่ต้องพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนใด ๆ อีก เพื่อพัฒนาทั้งร่างกายสติปัญญา และอารมณ์ของนักเรียน ระบบการแข่งขันเพื่อการสอบคัดเลือกจึง เป็นระบบที่ทำลายวัตถุประสงค์ทางการศึกษา โดยเฉพาะหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ต้องการให้สอนคนมากกว่าสอนหนังสือ โดยมุ่งเน้นให้เป็นคนที่คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง (อุทัย บุญประเสริฐ และ ณรงค์ อักขิโสภา 2528 : 18) ดังนั้นอุปสรรคของการจัดการประถมศึกษาจึงน่าจะเป็นระบบการสอบเพื่อการแข่งขัน ส่วนหนึ่ง ดังที่ ผกาทิพย์ ศิริรัตนชัย (2529 : 12) ได้สรุปว่า กรมวิชาการได้ระบุนิยามและอุปสรรคของแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (2525 - 2529) ว่า โรงเรียนบางแห่งยังจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามหลักสูตร บางโรงเรียนมุ่งเน้นด้านเนื้อหาวิชาและละทิ้งหลักการบางอย่างของหลักสูตร โดยเฉพาะการมุ่งเน้นให้นักเรียนสอบแข่งขัน เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียง ทำให้นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่สอนตามแนวทางของหลักสูตร เสียเปรียบในการสอบแข่งขัน เข้าศึกษาต่อ ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนนี้จึงต้องมุ่งขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมโดย

การมาเรียนพิเศษ เพื่อให้สามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนที่ตนต้องการได้

สำหรับการสอนในลักษณะไม่เป็นโรงเรียนนั้น ครูและผู้ปกครอง ตอบว่า นักเรียนเรียนเพื่อซ่อม คิดเป็นร้อยละ 44.79 และ 34.43 ตามลำดับ การเรียนพิเศษในลักษณะนี้ครูสามารถให้ความช่วยเหลือ ได้ เพราะมีจำนวนผู้เรียนน้อย ทำให้ครูใกล้ชิดกับนักเรียนมาก ดังที่ สุพัฒน์ สุขมลสันต์ (2530 : 48-49) ได้กล่าวว่า การกวดวิชาในลักษณะไม่เป็นโรงเรียนนี้ ครูมีความใกล้ชิดกับนักเรียนดีกว่าการเรียนในโรงเรียนกวดวิชา และน่าจะได้ผลดีกว่า และแสงเดือน ทวีสิน (2522 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวว่า การสอนพิเศษแบบตัวต่อตัวหรือกลุ่มย่อย ครูมีโอกาสที่จะกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้ดีกว่า หรือสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนได้ง่าย ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนพิเศษในลักษณะดังกล่าวพบว่า นักเรียนเรียนพิเศษเพื่อซ่อม 12 คน ใน 20 คน และครูสอนพิเศษส่วนใหญ่ให้คำแนะนำวิธีการสอนว่า ต้องวินิจฉัยข้อบกพร่องของผู้เรียนก่อน โดยสังเกตการทำงานของนักเรียนและถามผู้ปกครอง และต้องพยายามให้นักเรียนถามข้อสงสัยในบทเรียนแล้วสอนโดยให้แบบฝึกหัดมาก ๆ ดังนั้นครูจึงต้องให้ความสนใจและพยายาม เป็นมิตรกับนักเรียน ดังที่ แสงเดือน ทวีสิน (2522 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนพิเศษว่า ครูต้องพยายามรักษาสัมพันธ์ภาพอันดีกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง

4. กระบวนการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 50 ขึ้นไป เริ่มกระบวนการเรียนการสอนพิเศษตั้งแต่การวางจุดมุ่งหมาย การวินิจฉัยภูมิหลังของผู้เรียน กิจกรรมการสอนเป็นขั้นตอนทั้งขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการสอน ขั้นสรุป การวัดและประเมินผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนซึ่งอาจเป็น เพราะ ครูที่สอนพิเศษนั้นส่วนใหญ่เป็นครูที่สอนในโรงเรียนปกติ คิดเป็นร้อยละ 82.35 และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ทำให้ใช้กระบวนการสอนทั่วไป เช่นเดียวกับการสอนในโรงเรียนปกติ ซึ่งมีรายละเอียดการใช้กิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การตั้งจุดมุ่งหมายในการสอนนั้น ครูที่สอนในลักษณะ เป็นโรงเรียนสอนพิเศษยึดข้อบกพร่องของผู้เรียนและระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน เป็นหลัก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสอนในลักษณะนี้จะมีข้อจำกัดในเรื่อง เวลา เพราะการสอนของครูนั้นจะรับผิดชอบ เป็นรายชั่วโมงและรายวิชา (จากการสังเกต) และในการสอนนั้นครูผู้สอนจะตั้งจุดมุ่งหมายโดย

ยึดข้อบกพร่องของผู้เรียนในวิชาที่ตนรับผิดชอบ เป็นหลักในภาพรวม คือ วิชาใดที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเนื้อหาใด ครูก็จะพยายามสอนเน้นในเนื้อหานั้น ๆ (จากการสัมภาษณ์) เพื่อให้ นักเรียนสามารถ เข้าใจ เนื้อหาในบทเรียน ในขณะที่มีระยะเวลาจำกัด

สำหรับการสอนในลักษณะไม่เป็นโรงเรียนนั้น ครูยึดเนื้อหาบทเรียน และข้อบกพร่องของผู้เรียนเป็นหลัก ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนนั้นครูไม่ได้ยึดเป็นหลัก ในการตั้งจุดมุ่งหมาย แสดงให้เห็นว่า การสอนในลักษณะนี้ ครูเน้นวิธีสอนเพื่อการทบทวน บทเรียนที่นักเรียนเรียนมาจากโรงเรียนปกติ ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยซึ่งพบว่า การตั้งจุดมุ่งหมายของครูนั้นจะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้เรียนด้วย และจากผลการวิจัยเกี่ยวกับ ประเภทของการเรียนพิเศษ พบว่า นักเรียนที่เรียนพิเศษทั้งสองลักษณะ เรียนพิเศษต่างประเภทกัน กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสอนพิเศษจะเรียนเพื่อการแข่งขันเพื่อสอบเข้าเรียน ต่อในระดับสูงขึ้นไปแต่นักเรียนที่เรียนในลักษณะไม่เป็นโรงเรียนจะเรียนเพื่อซ่อม เนื้อหาที่ตนเองยังไม่ เข้าใจจากการเรียนในโรงเรียนปกติหรือเรียนเพื่อทำการบ้าน

อย่างไรก็ดี ผลจากการวิจัยพบว่า ครูสอนพิเศษทั้งสองลักษณะมีจุดมุ่งหมายการสอน โดยยึดข้อบกพร่องของผู้เรียน เป็นหลักซึ่งมีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น ดังผลการวิจัยของ สุกัน เทียนทอง (อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529 : 101) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนซ่อม เสริม โดยครูที่คำนึงถึงข้อบกพร่องของนักเรียน จะทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น กว่านักเรียนที่ได้รับการสอนซ่อม เสริม โดยที่ครูไม่คำนึงถึงข้อบกพร่องของนักเรียน

4.2 การวินิจฉัยภูมิหลังผู้เรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 54.49 ตอบว่า ใช้วิธีการวินิจฉัยภูมิหลังผู้เรียนโดยวิธีสังเกตการทำงานและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด แต่นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 57.67 ตอบว่า ครูใช้วิธีการทดสอบความรู้ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะนักเรียนไม่ทราบสิ่งที่ครูกำลังสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงผลการวิจัยเกี่ยวกับความสนใจที่ครูมีต่อนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ครูสนใจนักเรียนในระดับมาก สำหรับการวินิจฉัยนักเรียนด้วยข้อทดสอบนั้น เป็นสิ่งที่ เป็นรูปธรรมนักเรียนสามารถรับรู้ได้ ซึ่งครูก็ยังตอบว่าได้ใช้ข้อทดสอบในการวินิจฉัยนักเรียนร้อยละ 49.23 เมื่อพิจารณาการวินิจฉัยภูมิหลังของนักเรียนในลักษณะการสอน เป็นโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีทดสอบ ซึ่งอาจเป็น เพราะ การทดสอบผู้เรียนสามารถทำได้ครั้งละมาก ๆ ซึ่ง

สอดคล้องกับการสอนในลักษณะนี้ที่มีจำนวนนักเรียน เข้า เรียนแต่ละครั้ง เป็นจำนวนมาก (31 - 40 คน) แต่การสอนในลักษณะไม่เป็นโรงเรียน ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกตการทำงานและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ซึ่งครูที่สอนในลักษณะนี้สามารถทำได้เพราะส่วนใหญ่สอนนักเรียนแต่ละครั้งมีจำนวนผู้เรียนไม่มาก (1 คน เป็นส่วนใหญ่) เป็นที่น่าสังเกตว่าการวินิจฉัยภูมิหลังของผู้เรียนแบบการสอน เป็นโรงเรียน ครูมีการซักถามผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนจำนวนร้อยละ 28.75 ซึ่งอาจเป็นเพราะครูสอนพิเศษเหล่านั้น เป็นครูประจำชั้นหรือประจำวิชาในโรงเรียนปกติของนักเรียนซึ่งจากการสังเกตมีอยู่จำนวน 4 โรงเรียน ใน 15 โรงเรียน การวินิจฉัยภูมิหลังของผู้เรียนนั้นมีด้วยกันมากมายหลายวิธี ส่วนวิธีที่ได้รับความนิยมนั้น พันทิพาลุทธิสุข (2524 : 30-31) ได้เสนอแนะไว้ คือการสอนพิเศษของนักเรียน การทดสอบและการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

4.3 ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น พบว่า ครูร้อยละ 24.77 ตอบว่า ใช้วิธีทบทวนบทเรียนจากการสอนครั้งที่แล้ว เป็นกิจกรรมชั้นนำ แต่นักเรียนร้อยละ 32.01 ตอบว่า กิจกรรมชั้นนำที่ครูใช้คือการสนทนาถึงสิ่งต่าง ๆ แล้วต่อยอดเนื้อหาที่ครูเตรียมมาสอนจากการสังเกตพบว่า เรื่องที่ครูสนทนากับนักเรียนก่อนการสอนนั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียนมักจะ เป็นการถามทุกข์สุขของนักเรียนมากกว่า กิจกรรมการสอนของครูนั้น เป็นแบบทั่ว ๆ ไป ไม่น่าสนใจ แสดงให้เห็นว่าครูยังไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมในชั้นนี้ ซึ่งถือว่าเป็นชั้นที่สำคัญมาก ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 77) ได้เสนอไว้ว่า "การนำเข้าสู่บทเรียนนับ เป็นชั้นที่มีความสำคัญมากของการสอน ถ้าครูใช้วิธีการที่ดีและเหมาะสม จะทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้และพร้อมที่จะเรียนต่อไป"

สำหรับวิธีการสอนของครูนั้น ส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยายหรืออธิบาย พร้อมกับให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด รองลงมาคือการบรรยายหรืออธิบายปากเปล่า และบรรยายหรืออธิบายตาม เนื้อหาในหนังสือ จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการสอนพิเศษส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยาย ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงวิธีการสอนแบบบรรยายว่า เป็นวิธีการที่ให้ปะโยชน์แก่นักเรียนน้อยที่สุด ดังคำกล่าวของ วารี ธีระจิตร (2527 : 213) ซึ่งกล่าวว่า "การบรรยาย เป็นสื่อทางเดียวที่นักเรียน เป็นฝ่ายรับ โดยไม่มีโอกาสร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน" เปาโลแฟร์ (อ้างถึงในพะเยาว์ ปาลวัฒน์ 2526 : 105) ได้กล่าวถึง การสอนโดยวิธีแบบบรรยายว่า เป็นการลดคุณค่าของมนุษย์และเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเรียนรู้

และนิภา เพชรสม (2519 : 116) ได้ศึกษาพบว่า การบรรยายเป็นวิธีสอนที่ได้ผลน้อยที่สุด ในระดับประถมศึกษา จำรัส น้อยแสงศรี (2520 : 3-4) กล่าวว่า การสอนด้วยวิธีบรรยาย ปากเปล่าและบรรยายตามหนังสือเป็นการสอนที่ไม่ควรใช้ในระดับประถมศึกษา เพราะนักเรียน ในระดับนี้ถ้าครูไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนแล้ว จะทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดที่ผิด ๆ ได้ สำหรับการสังเกตการสอนนั้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยายหรืออธิบายทบทวนเรียนจากนั้น ทำให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดประมาณ 10-15 นาที แล้วครูจะเฉลยคำตอบ สาเหตุที่ครูสอนพิเศษ ใช้วิธีการสอนแบบนี้มากอาจเป็น เพราะว่าเป็นวิธีสอนที่ง่าย ประหยัดเวลาและงบประมาณ สามารถ ใช้สอนกับนักเรียนครั้งละมาก ๆ และเป็นวิธีการสอนที่ครูนิยมใช้ในโรงเรียนที่เคยสอนตามปกติ สำหรับนักเรียนส่วนใหญ่พอใจวิธีสอนแบบนี้ อาจเป็น เพราะนักเรียนเคยชินกับวิธีสอนแบบบรรยาย ที่ครูเคยใช้ในโรงเรียนและอาจเป็น เพราะว่าการสอนพิเศษส่วนใหญ่มีความชำนาญในวิธีการบรรยาย และ เนื้อหาที่สอนซึ่งสามารถทำให้นักเรียน เข้าใจบทเรียนได้ดี ดังผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 : 35-37) พบว่า นักเรียนคิดว่า การสอนในโรงเรียน กวดวิชาดีกว่าในโรงเรียน เดิม สำหรับการวิจัย เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเรียนกวดวิชา พบว่านักเรียนมีความพอใจวิธีสอนของครู เพราะครู เป็นผู้รอบรู้ และพยายามช่วย เหลือนักเรียนในด้านความรู้ทั้งในและนอกเวลาเรียน

สำหรับ เหตุผลความไม่พอใจนั้น พบว่าวิธีสอนของครูไม่สามารถทำให้นักเรียน เข้าใจบทเรียน และครูไม่มีอุปกรณ์การสอนซึ่งสอดคล้องกับวิธีสอนของครูที่ใช้มากคือ การสอนแบบบรรยาย โดยไม่ใช้อุปกรณ์การสอน

4.4 ทางด้านการวัดและประเมินผล ปรากฏว่า ครูมีการวัดและประเมินผล นักเรียนก่อนการสอน ระหว่างการสอนและหลังดำเนินการสอน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีวัดผลหลัง ดำเนินการสอนและครูใช้ประโยชน์จากการวัดและประเมินผล เพื่อหาจุดบกพร่องของผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการสอนซ่อมและปรับปรุงการสอนของตนเอง ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญต่อการจัด สถานการณ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมตามความต้องการและความสามารถของนักเรียน แต่ละคน ดังที่ ลินควิสต์ (Lindquist 1961: 4-12) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดและ ประเมินผลสามารถทำให้ครูวินิจฉัยปัญหาการเรียนของนักเรียนได้ และจะเป็นแนวทางในการ หาวิธีจูงใจในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเรียน ซึ่งจะมีส่วนสำคัญต่อการปรับปรุงการ จัดประสบการณ์และ เทคนิควิธีสอนของครู

เมื่อพิจารณา เหตุผลความพอใจของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการที่ครูใช้ทดสอบความรู้ มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ แบบทดสอบที่ครูใช้เป็นข้อทดสอบ เก่าที่ใช้สอบเข้าเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียง ซึ่งข้อทดสอบดังกล่าวสามารถใช้ทบทวนความรู้ก่อนการสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ สาเหตุที่นักเรียนพอใจอาจเป็นเพราะ การทดสอบนี้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการเรียนพิเศษของนักเรียน และการทดสอบแบบดังกล่าว เป็นจุดหนึ่งที่ทำให้นักเรียน เรียนพิเศษ เพื่อต้องการรู้แนวข้อสอบ เพื่อให้สามารถทำข้อสอบให้ได้ เมื่อมีการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการเรียนเพื่อพัฒนาตนเอง ด้านสติปัญญาและความสามารถของนักเรียน

4.5 ผลการวิจัย เกี่ยวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน ปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่ให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยตรวจงานนักเรียนและให้แนวทางแก้ไขข้อผิดพลาดแก่นักเรียน ซึ่งอาจเป็น เพราะครูส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยายหรืออธิบายพร้อมทำแบบฝึกหัด และกิจกรรมชั้นสรุปนั้นส่วนใหญ่เป็นการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด แต่วิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับในลักษณะนี้เป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนอย่างหนึ่ง ดังที่ เอนกกุล กริแสง (2514 : 43) ได้กล่าวว่า วิธีการให้แรงจูงใจแก่นักเรียนนั้นครูควรคำนึงถึงหลักการประการหนึ่งคือ เด็กต้องการรู้ผลการกระทำของตนเองในเวลาอันรวดเร็ว เช่น เมื่อทำแบบฝึกหัดเสร็จ ครูต้องตรวจผลงานนักเรียนทันที และ แอนเดอร์สัน คูลฮาวี และ แอนเดอร์ (Anderson Kulhavy and Ander 1971 : 148-156) ได้ศึกษาลักษณะการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีผลต่อการเรียนรู้ พบว่า การเฉลยคำตอบของบทเรียนแบบโปรแกรมมีผลทำให้นักเรียนทำคะแนนได้ดีกว่าการไม่เฉลยคำตอบ ดังนั้นผู้วิจัยคิดว่าการสอนโดยให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นสิ่งที่ควรควรจะทำ

4.6 สำหรับความสนใจหรือความสัมพันธ์ที่ครูมีต่อนักเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับนักเรียนในระดับปานกลาง แต่นักเรียนตอบว่า ครูให้ความสนใจและมีความสัมพันธ์กับนักเรียนในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดข้อมูล พบว่า การสอนพิเศษในลักษณะเป็นโรงเรียน ครูมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง แต่ในลักษณะไม่เป็นโรงเรียนมีอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสุพัทธ์ สุขมลสันต์ (2530 : 49) ซึ่งได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกัน เมื่อพิจารณาถึงโรงเรียนสอนพิเศษในลักษณะเป็นโรงเรียนแล้ว ได้มีผู้ที่มีความคิดเห็นไม่สอดคล้อง คือ สามารถ ศรีจ่างค์ (2526 : 176) ซึ่งได้กล่าวว่า โรงเรียนกวดวิชา

จะมีลักษณะการดำเนินงานเหมือนธุรกิจการค้า นักเรียนส่วนใหญ่จะมองครูในลักษณะว่ามารับจ้างสอน ประกอบด้วย เวลากระชั้นชิดและจำกัด นักเรียนมีจำนวนมาก จึงทำให้ครูไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนในลักษณะ "ครูกับศิษย์" ได้ การสั่งสอนอบรมของครูจะมีมาก เฉพาะด้านพุทธิศึกษา ส่วนด้านอื่น ๆ จะเกิดขึ้นได้ยากมาก และจากการสังเกตของผู้วิจัย ก็พบเห็นสิ่งที่สอดคล้องดังกล่าวคือ ครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์ในระดับน้อย โดยครูจะสอนเฉพาะเนื้อหาวิชาและรีบร้อนที่จะออกไปสอนในห้องเรียนอื่นต่อไป แต่สำหรับการสอนในลักษณะไม่เป็นโรงเรียน ครูให้ความสนใจและให้ความสนิทสนมกับนักเรียนมาก จนบางครั้งนักเรียนไม่แสดงความเคารพต่อครูสอนพิเศษของตน ซึ่งในกรณีที่มีครูสอนพิเศษควรจะพิจารณาถึงความเหมาะสมในการให้ความสนิทสนมกับนักเรียนด้วย เนื่องจากการมีระเบียบวินัยของนักเรียนยังมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม

4.7 อุปกรณ์การสอนที่ใช้บ่อยครั้งที่สุดนั้น ผลการวิจัยพบว่า ครูร้อยละ

41.49 ใช้กระดาษอัดสำเนา แต่นักเรียนร้อยละ 33.86 ตอบว่า เป็นข้อหลักและกระดานดำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทองสุข รวยสูงเนิน (2526 : 50-53) ที่พบว่า สื่อการสอนที่ครูประถมศึกษาใช้ เสนอเนื้อหาสาระของบทเรียนมากที่สุดคือ กระดานดำ นอกจากนี้ทั้งครูและนักเรียนได้ระบุการใช้อุปกรณ์การสอนที่สอดคล้องกันคือ ใช้สมุด หนังสือ และแบบฝึกหัด ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตของผู้วิจัยที่พบว่า ครูใช้กระดาษอัดสำเนาพร้อมกระดานดำ และ สุวัฒน์ สุขมลสันต์ (2530 : 49) ได้กล่าวว่า การสอนพิเศษในลักษณะไม่เป็นโรงเรียน ส่วนใหญ่จะมีอุปกรณ์ไม่มากนัก ตำราเรียนมักใช้ตำราที่ผู้เรียนใช้ประจำห้องเรียนหรือของโรงเรียนสอนพิเศษโดยเฉพาะ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูสอนพิเศษของผู้วิจัยพบว่า ครูจะผลิตเอกสารประกอบการสอนด้วยตนเอง จำนวน 30 คน ใน 40 คน อุปกรณ์อื่น ๆ จะไม่มีการผลิตเลย แต่จะซื้อจากร้านค้าในท้องตลาด สำหรับครูสอนพิเศษในลักษณะเป็นโรงเรียนจะใช้หนังสือที่โรงเรียนผลิตขึ้น เนื้อหาภายในหนังสือเป็นข้อสอบเก่าที่ใช้สอบ เข้าศึกษาต่อในระดับสูง ดังที่สุวัฒน์ สุขมลสันต์ (2530 : 49) ได้กล่าวว่า โรงเรียนสอนพิเศษมีการจัดทำตำราขึ้นเป็นพิเศษ

สำหรับความพอใจของนักเรียนในเรื่องอุปกรณ์ ผลปรากฏว่า นักเรียนพอใจอุปกรณ์เป็นส่วนใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้นักเรียนจะมีความพอใจในอุปกรณ์การสอน

ที่ครูสอนพิเศษใช้อยู่ แต่ เมื่อพิจารณาอุปกรณ์เหล่านั้นยังไม่ เป็นที่น่สนใจมากนัก เพราะยังเป็น
 อุปกรณ์ที่ใช้กันอยู่ในห้อง เรียนหรือโรง เรียนปกติทั่วไป การนำอุปกรณ์การสอนดังกล่าวมาใช้
 ในการสอนพิเศษนั้นอาจจะยังไม่ได้รับผลดีอย่าง เต็มที่นัก เพราะการสอนพิเศษนั้นลักษณะ
 บางอย่าง เป็นการสอน เพื่อซ่อมหรือ เสริมซึ่งกระบวนการสอนซ่อม เสริมอุปกรณ์จะต้องมีความ
 เหมาะสมกับ เรื่องที่สอนและดึงดูดความสนใจของนักเรียน ดังที่ มาร์กาเร็ต จี แมคคิม และ
 เฮเลน คาสคีย์ (Magaret G.Mc. Kim and Helen Caskey 1963 : 432) ได้กล่าว
 ไว้ว่า นักเรียนที่เรียนซ่อม เสริมบางคนไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อวัสดุอุปกรณ์ทั่ว ๆ ไปที่มี
 ในชั้น เรียน ครูจึงต้องหาวัสดุอุปกรณ์ใหม่ เพิ่ม เต็มอีก เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้สึก ว่า อุปกรณ์
 เป็นของใหม่และแปลก ซึ่งจะช่วยสร้างความสนใจและความมั่นใจแก่นักเรียน อุปกรณ์การสอน
 ที่น่าสนใจย่อมรักษาระดับความสนใจและสามารถป้องกันความ เบื่อหน่ายในการ เรียนของ
 นักเรียนได้ ดังนั้นจากผลการวิจัยนี้จะพบว่า มีนักเรียนบางส่วนที่มีความไม่พอใจอุปกรณ์การสอน
 ของครูด้วย เหตุผลที่ว่า ครูชอบใช้ เฉพาะกระดานดำและกระดานขั้วดำสำ เนาประกอบการสอน
 ซึ่งเป็นอุปกรณ์การสอนที่ครูใช้บ่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสุภาวดี โรจนธรรมกุล
 (2529 : 99) ที่พบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาสนใจการใช้กระดานดำของครู เพื่อ
 ประกอบการสอนในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอน
 พิเศษสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ มีดังต่อไปนี้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายควบคุม โรงเรียนสอนพิเศษ โดยไม่
 อนุญาตให้มีการจัดตั้ง โรงเรียนในลักษณะนี้เพิ่มขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2512 ซึ่งสวนทางกับความ
 นิยมที่เป็นจริงในสภาพสังคมปัจจุบัน คือผู้ปกครองและนักเรียนยังมีความต้องการ เรียนพิเศษ
 จนทำให้มีการ เปิดโรงเรียนในลักษณะที่ผิดกฎหมายมากขึ้น หรือโรงเรียนที่เปิดสอนพิเศษอยู่แล้ว
 ต้องเปิดรับนักเรียนในปริมาณที่มากขึ้น เมื่อจำนวนห้อง เรียนไม่เพียงพอกับความ ต้องการของ
 นักเรียนที่มาสมัคร เรียนจึงทำให้โรงเรียน เหล่านั้นจัดนักเรียนต่อห้อง เป็นจำนวนมาก เกินไป
 โดยไม่คำนึงถึงหลักการ เรียนการสอน ในส่วนของผู้ปกครองก็ไม่มีโอกาส เลือกโรงเรียนได้
 เพราะโรงเรียนมีจำนวนจำกัดไม่ว่า โรงเรียนจะสอนอย่างไรผู้ปกครองต้องจ่ายอมส่งบุตรหลาน

ของคน เข้าเรียน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการควรอนุญาตให้มีการ เปิดสอนพิเศษในโรงเรียน เพิ่มขึ้นซึ่งจะทำให้มีการแข่งขันในด้านคุณภาพมากขึ้น โดยกระทรวงศึกษาธิการคอบควบคุม ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เสมือนหนึ่ง เป็น โรงเรียนสอนปกติ

1.2 กระทรวงศึกษาธิการควร เข้าไปควบคุมคุณภาพ โรงเรียนสอนพิเศษที่ ได้รับอนุญาตให้ เปิดดำเนินการอยู่แล้ว ให้จัดการเรียนการสอนคุ้มกับค่าของ เงินที่โรงเรียน เรียกเก็บจากนักเรียน โดยเฉพาะในเรื่องการเรียนการสอนนั้น ควรมุ่ง เน้นการ เสริมสร้าง ภูมิปัญญา มากกว่าการสอน เพื่อ เตรียมนักเรียนให้สอบแข่งขัน เรียนต่อในระดับสูง สำหรับการ เรียกเก็บค่าบริการ การกำหนดหลักสูตรการสอนควรได้รับความ เห็นชอบจากกระทรวงหรือ ควรกำหนด เป็นนโยบายอย่างแน่ชัด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนพิเศษไม่ เป็นการ เอาเปรียบผู้เรียนหรือพัฒนาผู้เรียนไปในทางที่ผิด

1.3 กระทรวงศึกษาธิการควรจัด เจ้าหน้าที่ตรวจ เยี่ยมกิจการโรงเรียนสอน พิเศษที่ได้รับอนุญาตให้ เปิดสอนอยู่แล้ว เป็นการควบคุมโรงเรียนมิให้ดำเนินการในลักษณะที่ผิด กฎหมายและหลักการจัดการศึกษา

1.4 กระทรวงศึกษาธิการควรมีการออกไปอนุญาตสอนพิเศษสำหรับครู เพื่อ ให้ผู้ปกครองใช้ เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา เลือกครูสอนพิเศษที่มีคุณภาพ อีกทั้ง เป็นการควบคุม การสอนพิเศษในลักษณะ ไม่ เป็น โรงเรียน เพื่อมิให้ครูสอนพิเศษที่ขาดคุณธรรมและคุณภาพ เป็น ครูสอนพิเศษนักเรียน

1.5 กระทรวงศึกษาธิการควรมีแนวทางในการคัดเลือกนักเรียนประถมศึกษา ปีที่ 6 เข้าศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยไม่ต้องมีการสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือก ซึ่งจะทำให้ลดความสำคัญของการสอนพิเศษลงได้ และจะทำให้นักเรียนเรียนพิเศษน้อยลง ทำให้มี เวลาว่างไปทำอย่างอื่นและ เป็นการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองได้อีกทางหนึ่งด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับ โรงเรียนระดับประถมศึกษา

2.1 ผลการวิจัยในเรื่องความพอใจการเรียนการสอนพิเศษ พบว่า นักเรียน พอใจการเรียนพิเศษเพราะ ทำให้ เข้าใจบทเรียนมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนในโรงเรียน ปกติไม่ เข้าใจบทเรียนที่เรียนในห้องเรียน เท่าที่ควร จึงต้องเรียนพิเศษเพิ่ม เดิม ดังนั้นผู้บริหาร และครูควรมุ่งจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ซึ่ง จะ เป็นการลดปริมาณจำนวนนักเรียนที่เรียน พิเศษให้น้อยลง

2.2 โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนปกติกำลังมีแนวโน้มจัดการสอนพิเศษเองมากขึ้น ดังนั้นแทนที่โรงเรียนจะจัดสอนเพื่อเน้นด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว ควรจะจัดเป็นโครงการสอนพิเศษตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ซึ่งอาจเป็นวิชาด้านดนตรี กีฬา และอื่น ๆ ตามความสามารถของครูผู้สอนที่สามารถจัดสอนได้ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาให้นักเรียนในทุก ๆ ด้านทำให้การสอนพิเศษมีคุณค่ามากขึ้น และตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองในเรื่องการใช้เวลาว่างของบุตรหลานให้เป็นประโยชน์ เกี่ยวกับค่าบริการการสอน โรงเรียนควรพิจารณาตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับครูผู้สอนเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกัน โรงเรียนควรจะได้รับ เงินบางส่วน เพื่อใช้ซ่อมแซมปรับปรุงอาคารให้อยู่ในสภาพที่ดี

2.3 สาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเรียนพิเศษคือ นักเรียนต้องการผู้ช่วยเหลือในเรื่องการทำการบ้านที่เน้น เนื้อหาวิชา ดังนั้นครูควรพิจารณาการให้การบ้านสำหรับนักเรียนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน หรืออาจให้การบ้านที่เน้นเนื้อหาวิชาให้น้อยลง แต่ให้การบ้านที่เน้นด้านการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับนักเรียน เช่น การให้ช่วยงานบ้าน ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้กับนักเรียนอีกด้วย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับครูสอนพิเศษ

3.1 ครูควรปฏิบัติตนให้สมกับความเป็นครู ซึ่งมีใช่ เป็นเพียงผู้รับจ้างสอนเท่านั้น โดยเฉพาะครูควรให้ความสนใจในเรื่องการอบรมนักเรียนให้มีพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ คือครูควร เน้นเนื้อหาวิชาการควบคู่กับคุณธรรม

3.2 ครูควรให้ความสนใจในเรื่องการฝึกระเบียบวินัยสำหรับนักเรียน เสมือนหนึ่งเรียนในโรงเรียนปกติ มิฉะนั้นนักเรียนจะขาดระเบียบวินัยที่จำเป็น ซึ่งขัดกับการสอนที่นักเรียนได้รับในโรงเรียนปกติ ทำให้นักเรียนสับสนในการปฏิบัติตน

3.3 ครูควรให้ความรักความเข้าใจ และความอบอุ่นแก่นักเรียน โดยเฉพาะการให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์สำหรับนักเรียน

3.4 การสอนของครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน เช่น นักเรียนที่เรียนอ่อน ควรมีกิจกรรมการสอนที่แปลกใหม่ สามารถจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียน

4. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง

4.1 ผู้ปกครองควรคำนึงถึงความต้องการของบุตรหลานในเรื่องการเรียนพิเศษโดยเปิดโอกาสในการสมัครใจเรียน การเลือกวิชาเรียน และแม่แคสสถานที่เรียน หากผู้ปกครองบังคับให้บุตรหลานเรียนจะทำให้การเรียนพิเศษไม่เกิดผลดีเท่าที่ควร เนื่องจากบุตรหลานกำลังอยู่ในวัยที่ร่างกายและอารมณ์มีการเปลี่ยนแปลง เพราะเข้าสู่วัยรุ่นระยะเริ่มแรก อาจทำให้เกิดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนได้

4.2 ผู้ปกครองควรพิจารณาถึงความจำเป็นที่ต้องให้บุตรหลานเรียนพิเศษและความเหมาะสมกับรูปแบบและความสามารถของบุตรหลาน ถ้าบุตรหลานเป็นผู้ที่มีความสามารถควรให้เรียนพิเศษในวิชาที่ถนัด สนใจ และต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม โดยพิจารณาเลือกสถานที่เรียนที่มีคุณภาพใกล้บ้าน สำหรับผู้ปกครองที่มีบุตรหลานที่เรียนอ่อน ควรให้เรียนพิเศษในลักษณะไม่ เป็นโรงเรียน เพราะครูสามารถดูแลเอาใจใส่ได้อย่างใกล้ชิด และมีโอกาสแก้ปัญหาให้นักเรียนได้อย่างตรงจุดที่แท้จริง

4.3 ผู้ปกครองควรพิจารณาคุณสมบัติของครูสอนพิเศษให้เหมาะสมกับการเรียนพิเศษของบุตรหลานของตน มีฉะนั้นอาจจัดการเรียนการสอนที่ไม่ตรงกับหลักการศึกษา เพราะมีครูสอนพิเศษบางส่วน สอนการบ้านให้นักเรียนโดยการบอกคำตอบของแบบฝึกหัดที่เป็นการบ้าน ซึ่งเป็นการสอนที่ช่วยนักเรียนในลักษณะที่ไม่ถูกต้อง คือไม่มีการสอนให้นักเรียนรู้จักคิดเพื่อหาคำตอบด้วยตนเอง

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.1 ควรศึกษาผลที่ได้รับจากการเรียนพิเศษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในด้านต่าง ๆ

5.2 ควรศึกษาการสอนพิเศษสำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

5.3 ควรศึกษาการสอนพิเศษภายในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดต่าง ๆ

5.4 ควรศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสอนพิเศษระดับประถมศึกษาในเชิงคุณภาพ

5.5 ควรศึกษาสาเหตุหรือองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการสอนพิเศษในระดับประถมศึกษา